

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: تیگو نوگارا*
برگردان: مجله جنوب جهانی
فرستنده: طاهر باختری
۲۱ می ۲۰۲۵

«دام بدهی» امریکای لاتین نه بیجینگ، بلکه دستساز و اشنگتن است

اخیراً، همکاری چین با کشورهای امریکای لاتین پیشرفت‌های چشمگیری داشته است. پشت این پیشرفت‌ها، سلسله‌ای از رویدادهای پی‌درپی قرار دارد: از گردهمایی رهبران کشورهای مختلف جهان در روسیه، تا برگزاری چهارمین مجمع چین و جامعه کشورهای امریکای لاتین و کارائیب (CELAC) در بیجینگ، و پس از آن، مذاکرات دوجانبه چین و برازیل.

در مقابل، این پیشرفت‌ها در زمانی رخ می‌دهند که ستراتیژی دولت ترامپ برای به نبرد فرا خواندن چین از طریق تقویت یکجانبه‌گرایی و حمایت‌گرایی، نشانه‌های ضعف را آشکار می‌کند. آخرین امتیاز موقت (مذاکرات تعرفه‌ای چین و امریکا) بیش از پیش اثربخشی اقدامات اخیر امریکا را زیر سؤال می‌برد.

مراسم بزرگداشت هشتادمین سالگرد پیروزی اتحاد جماهیر شوروی بر آلمان نازی در مسکو، طنین تاریخی قدرتمندی ایجاد کرد. مشارکت شماری از رهبران برجسته جهان نه تنها موضع مشترک کشورها در مخالفت با فاشیسم و تجاوز امپریالیستی را به نمایش گذاشت، بلکه تضاد آشکاری با دیدگاه نئوکولونیالیستی بسیاری از ستراتیژیست‌های آتلانتیک شمالی داشت.

همزمان، پیشرفت‌های مثبت بیشتری نیز به دنبال آمد. رئیس‌جمهور شی جین‌پینگ و رئیس‌جمهور لولا بیانیه مشترکی را منتشر کردند که در آن از چندجانبه‌گرایی دفاع، بر ابتکارات مشترک تأکید و بر تعهد به تقویت همکاری‌های جهانی تصریح شده بود. در جریان مجمع چین و CELAC، کشورهای امریکای لاتین بر اهمیت روابط خود با چین تأکید کردند و همگی از تعمیق روابط ستراتیژیک دوجانبه استقبال کردند - کلمبیا نیز در این میان، تمایل خود را برای پیوستن به ابتکار «کمربند و جاده» اعلام کرد. حتی نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا که مدت‌ها تحت تحریم‌های شدید اقتصادی امریکا قرار داشته است، در مسکو با ابراهیم ترانوره، رهبر بورکینافاسو که میراث توماس سانکارا را دنبال می‌کند، دیدار کرد. وقوع و همزمانی این رویدادها، همگی به یک روند مشترک و غیرقابل چشم‌پوشی اشاره دارند: اراده جمعی رو به رشدی در حال شکل‌گیری است که مصمم به گشودن عصری جدید است.

در مواجهه با حمایت‌گرانی، «هرگز اینقدر نزدیک نبوده‌ایم»

همچنین در چهارمین مجمع چین و CELAC، لولا بشدت از یکجانبه‌گرایی و حمایت‌گرایی دولت ترامپ انتقاد کرد و روابط برازیل و چین را کلیدی برای دفاع از چندجانبه‌گرایی و تقویت همکاری‌های بین‌المللی دانست و با رئیس‌جمهور شی جین‌پینگ، ۳۶ توافقنامه دوجانبه جدید را امضاء کرد. رئیس‌جمهور لولا، روابط کنونی برازیل و چین را با این جمله توصیف کرد: «بدون اغراق می‌گویم، با وجود این که ما (چین و برازیل) بیش از پانزده هزار کیلومتر از هم فاصله داریم، اما هرگز اینقدر نزدیک نبوده‌ایم.»

شایان ذکر است که برازیل در تلاش است تا از طریق دستیابی به یک توافقنامه مشترک که بر همگرایی تأکید دارد، «برنامه تسریع رشد اقتصادی» (PAC) برازیل، «برنامه صنعتی جدید برازیل»، «برنامه مسیرهای ادغام امریکای جنوبی» و ابتکار «کمربند و جاده» را به هم متصل کند. در همین حال، برنامه همکاری طولانی‌مدت و موفقیت‌آمیز ماهواره منابع زمینی چین و برازیل (CBERS)، داده‌های سنجش از دور تولید شده توسط ماهواره‌های CBERS-5 و CBERS-6 را نیز بر اساس الگوی ارائه داده‌های CBERS-2B به کشورهای افریقایی در سال ۲۰۰۹، با کشورهای عضو CELAC به اشتراک خواهد گذاشت. علاوه بر این، دو طرف در زمینه‌های بهداشت عمومی، تسهیل تجارت، مبادله ارزی، کشاورزی و هوش مصنوعی نیز به پیشرفت‌های جدیدی دست یافته‌اند. حتی دو کشور توافق کرده‌اند که یک مرکز انتقال فناوری مشترک ایجاد کنند که نشان‌دهنده عزم راسخ چین برای حمایت از نوآوری و توسعه فناوری در برازیل است.

در زمینه سیاسی، بیانیه‌های فردی و مشترک متعددی که توسط رئیس‌جمهور لولا و رئیس‌جمهور شی جین‌پینگ منتشر شده است، همگی نشان‌دهنده موضع قاطع دو طرف در قبال دشواری‌های جهانی و رویکرد سیاسی مشابه آن‌ها است. نخستین بیانیه مشترک سران چین و برازیل بر دفاع از چندجانبه‌گرایی و محکومیت افزایش عدم تساهل و حمایت‌گرایی تمرکز داشت. طرفین چینی و برازیلی تأکید کردند: «دو طرف معتقدند که جنگ‌های تعرفه‌ای و تجاری برنده‌ای ندارند و حمایت‌گرایی نباید پاسخگوی دشواری‌های کنونی باشد. دو طرف مایلند مشترکاً یک محیط همکاری بین‌المللی باز، فراگیر و غیرتبعیض‌آمیز ایجاد کنند، پویایی و نیروی محرکه رشد اقتصادی جهانی را حفظ کنند و جهانی‌سازی اقتصادی فراگیر و سودمند برای همگان را پیش ببرند.»

بیانیه دوم بر درگیری روسیه و اوکراین متمرکز بود و خواستار حل مناقشه از طریق مذاکرات صلح‌آمیز شد. لولا خاطر نشان کرد: «غلبه بر درگیری‌های مسلحانه بی‌معنی نیز پیش‌شرط دستیابی به توسعه است» و پیشنهاد کرد که سند

«اجماع نظر چین و برزیل در مورد حل سیاسی بحران اوکراین» که سال گذشته به طور مشترک توسط دو کشور تهیه شده بود، به عنوان مبنائی برای مذاکره های صلح مورد استفاده قرار گیرد.

همه این ها در بستری از افزایش هماهنگی بین چین و برزیل رخ می دهد. در مواجهه با فشارهای حمایت گر ایانه ترمپ، تجارت دوجانبه دو کشور به رشد خود ادامه داد و محصولات کشاورزی برزیل، مانند دانه سویا، بخشی از سهم بازاری را که توسط شرکت های امریکائی اشغال شده بود، دوباره به دست آورد. برزیل، چین و پرو در حال پیشبرد برنامه ریزی و ساخت یک کریدور ریلی هستند که از برزیل و پرو عبور کرده و اقیانوس اطلس را به اقیانوس آرام متصل می کند. پس از تکمیل، این راه آهن به یک مسیر لجستیکی مهم برای تجارت منطقه ئی با چین و منطقه آسیا و اقیانوسیه تبدیل خواهد شد.

پترو، رئیس جمهور کلمبیا: کشورهای جنوب جهانی باید متحد شوند

همچنین در همین راستا، گوستاوو پترو، رئیس جمهور کلمبیا در مجمع چین و CELAC، تمایل کلمبیا برای پیوستن به ابتکار «کمر بند و جاده» را تأیید کرد و گفت: «ما توافقنامه همکاری در زمینه کمر بند و جاده را امضاء خواهیم کرد. منطقه امریکای لاتین و کلمبیا آزاد، مستقل و دارای حاکمیت هستند. ما مایل به ایجاد روابط مبتنی بر اصول آزادی و برابری با هر کشوری در جهان هستیم.»

با توجه به این که کلمبیا چهارمین اقتصاد بزرگ امریکای لاتین، متحد سنتی ایالات متحده و دارای چندین پایگاه نظامی امریکائی در خاک خود است، این اقدام از اهمیت ویژه ای برخوردار است. چند ماه پیش، پترو به دلیل بازگرداندن خشونت آمیز مهاجران کلمبیائی توسط ایالات متحده، با دولت ترمپ درگیر شده بود و در آن زمان اعلام کرد: «اگر کشورهای شمال جهانی ما را نمی خواهند، کشورهای جنوب جهانی باید متحد شوند.»

در این مجمع، رئیس جمهور شی جین پینگ خاطرنشان کرد که حجم تجارت بین چین و امریکای لاتین در سال گذشته برای نخستین بار از ۵۰۰ میلیارد دلار فراتر رفت. وی همچنین اعلام کرد که ۹.۲ میلیارد دلار اعتبار به منطقه امریکای لاتین ارائه خواهد کرد. علاوه بر این، در این اجلاس چندین ابتکار در زمینه های مختلف اعلام شد که از جمله آن ها می توان به موارد زیر اشاره کرد: در سه سال آینده، چین ۳۵۰۰ بورسیه دولتی، ۱۰۰۰۰ فرصت آموزشی در چین، ۵۰۰ بورسیه بین المللی برای معلمان زبان چینی، ۳۰۰ فرصت آموزشی برای متخصصان کاهش فقر، ۱۰۰۰ فرصت برای گروه های پروژه «پل زبان چینی» برای سفر به چین، اجرای ۳۰۰ پروژه معیشتی «کوچک و زیبا»، ترویج فعال پروژه های همکاری آموزش حرفه ئی مانند کارگاه های لوبان و حمایت از کشورهای عضو CELAC برای توسعه آموزش زبان چینی. در همین حال، رئیس جمهور شی جین پینگ همچنین متعهد شد که با کشورهای امریکای لاتین برای اجرای چارچوب های همکاری بین المللی مانند ابتکار تمدن جهانی، ابتکار توسعه جهانی و ابتکار امنیت جهانی، اقدام مشترک انجام دهد.

کشورهای عضو CELAC و چین با تصویب «اعلامیه بیجینگ»، بار دیگر بر تعهد خود به چندجانبه گرایی، صلح جهانی، برابری کشورها و توسعه مبتنی بر همکاری و برد-برد تأکید کردند.

امریکا در روابط چین و امریکای لاتین فتنه انگیزی می کند

در این میان، رویکرد چین و ایالات متحده به امریکای لاتین تضادی آشکار را به نمایش می گذارد – که این امر بازتاب دهنده تفاوت دیدگاه های آن ها نسبت به کشورهای «جنوب جهانی» است. چین با کشورهای جهان سوم سابقه ای

مشترک در مبارزه با نوکولونیالیسم و مقابله با بی‌عدالتی‌های سیستمی ناشی از نظم جهانی تحت سلطه کشورهای اتلانتیک شمالی دارد، و از این رو، به چراغ امیدی برای ساختن جهانی مبتنی بر صلح و توسعه جمعی تبدیل شده است. در مقابل، ایالات متحده همچنان به ذهنیت بازی با حاصل جمع صفر پایبند است و مکرراً به اقدامات یکجانبه تبعیض‌آمیز مبتنی بر ژئوپولیتیک متوسل می‌شود که همکاری چندجانبه را تضعیف و مانع مذاکرات بین‌المللی می‌شود. مائوریسیو کلاور-کارونه، فرستاده ویژه دولت آمریکا در امور آمریکای لاتین، سفر اخیر لولا به چین را «طنزآمیز» خواند، زیرا این سفر همزمان با «هفته برازیل» در نیویورک – گردهمایی مقامات و فعالان تجاری برازیلی در نیویورک برای شرکت در رویدادهای مختلف – انجام شد. او اظهار داشت: «طنزآمیز است که در حالی لولا به چین سفر می‌کند که اکثر فعالان تجاری برازیلی در نیویورک، بزرگترین بازار سرمایه جهان، حضور دارند.» او افزود: «ایالات متحده همچنان سرمایه‌گذار اصلی برازیل است و ما امیدواریم این همکاری ادامه یابد.»

او خواهان حفظ محور شمال-جنوبی زنجیره تأمین برازیل بود، نه حرکت «زیگزاگی از شرق به غرب». با این حال، از آنجایی که نامزدی کلاور-کارونه از سوی سنای آمریکا تأیید نشد، او در همین ماه از سمت خود کناره‌گیری خواهد کرد.

در سال‌های اخیر، مقامات ارشد آمریکایی بارها کشورهای آمریکای لاتین را از تعمیق همکاری با چین برحذر داشته‌اند و اغلب استدلال‌های ظاهراً منطقی اما در واقع گمراه‌کننده را مطرح کرده‌اند: از جمله ادعای «دام بدهی چین»، خطرات «کاربرد دوگانه (نظامی و غیرنظامی)»، «جاسوسی» چین از طریق فناوری G5 و زیرساخت‌های دیجیتال، و حتی متهم کردن چین به ایجاد «صنعتی‌زدایی» در آمریکای لاتین.

روشن ساختن این دیدگاه‌های نادرست، اولویت رهبران کشورهایی است که متعهد به تعمیق همکاری جنوب-جنوب هستند. «دام بدهی» واقعی آمریکای لاتین نه توسط بیجینگ، بلکه توسط واشنگتن ایجاد شده است. بحران بدهی آمریکای لاتین در دهه ۱۹۸۰، اقتصاد کشورهای این منطقه را ورشکست کرد و آن‌ها را در «دهه از دست رفته» فرو برد و راه را برای تحمیل اصلاحات نئولیبرالی از سوی مؤسسات مالی جهانی هموار کرد. در مقابل، پروژه‌های زیرساختی «کمر بند و جاده» نقش کلیدی در بازسازی و احیای اقتصاد آمریکای لاتین و ادغام آن در زنجیره‌های تجارت جهانی ایفا کرده‌اند، که ساخت بندر کایان در پرو یک دستاورد تحول‌آفرین در این زمینه است. ادعای استفاده چین از خاک آمریکای لاتین برای «اهداف نظامی» بی‌اساس است، در حالی که ایالات متحده بیش از ۷۰ تأسیسات نظامی در این منطقه اداره می‌کند که تحت نظارت فرماندهی جنوبی ایالات متحده و وزارت دفاع ایالات متحده قرار دارند. به همین ترتیب، موارد اثبات‌شده شونو نه از شرق، بلکه از سوی شاخه‌های متعدد آژانس‌های اطلاعاتی ایالات متحده صورت گرفته است.

تعداد موارد شونو ایالات متحده در آمریکای لاتین آنقدر زیاد است که فهرست کردن کامل همه موارد جاسوسی و شونو از حوصله این مقاله خارج است، اما رسوائی شونو آژانس امنیت ملی ایالات متحده از دیلما روسف، رئیس‌جمهور وقت برازیل، و شرکت نفتی پتروبراس نمونه بارز فعالیت‌های جاسوسی ایالات متحده است. در مقابل، چین زیرساخت‌ها و خدمات دیجیتال را با قیمت‌های رقابتی و کیفیت بالا در اختیار آمریکای لاتین قرار داده و به کشورهای این منطقه در دستیابی به توسعه دیجیتال و اقتصادی کمک کرده است.

در نهایت، در دهه‌های گذشته، همواره این اتهام مطرح شده است که چین باعث «صنعتی‌زدایی زودرس» آمریکای لاتین شده است، اما این ادعا با واقعیت‌های سیاسی و اقتصادی فاصله زیادی دارد. همانطور که همگان می‌دانند، روند صنعتی‌زدایی در کشورهای آمریکای لاتین با اجرای سیاست‌های نئولیبرالی و تسلیم‌طلبانه تحت سلطه «اجماع

واشنگتن» در این منطقه آغاز شد. این سیاست‌ها در جریان مذاکرات مربوط به تجدید ساختار بدهی کشورهای امریکای لاتین در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ توسط ایالات متحده به این کشورها تحمیل شد.

چین متعهد به کمک به فقیرترین کشورهای امریکای لاتین و افریقا برای توسعه است

در مقابل، چین الگوی موفقیت خود را حفظ کرده است، یعنی حفظ سلطه شرکت‌های دولتی و مالکیت عمومی، و در همین دوره به مرکز توسعه تولید و فناوری پیشرفته جهانی تبدیل شده است. همانطور که توافق‌های اخیر برازیل با چین و دیگر کشورهای امریکای لاتین به وضوح نشان می‌دهد، چین نه تنها بازار صادراتی مهمی برای پیشبرد رشد اقتصادی منطقه امریکای لاتین است، بلکه فعالانه در زمینه‌های انتقال فناوری، همکاری علمی و تبادل آموزشی مشارکت دارد و سرمایه‌گذاری در تولید و زیرساخت را در اولویت برنامه‌های خود در این منطقه قرار داده است.

رهبران عالی‌رتبه کشورهای امریکای لاتین نیز به خوبی از این موضوع آگاه هستند. به همین دلیل است که لولا خاطر نشان کرد: «اعلامیه بیجینگ دلگرم‌کننده است – این اعلامیه نشان می‌دهد که چین، این کشور با چنین قدرت اقتصادی، همچنان صادقانه متعهد به کمک به فقیرترین کشورهای امریکای لاتین و افریقا برای توسعه است.» لولا در حالی که در برابر فشارهای کشورهای اتلانتیک شمالی برای تضعیف همکاری چین و امریکای لاتین مقاومت می‌کرد، پیشنهاد داد: «به جای نگرانی از چین، بهتر است نگران این باشیم که چه مدت است ایالات متحده در امریکای مرکزی یا امریکای لاتین سرمایه‌گذاری نکرده است؟ چه مدت است اتحادیه اروپا در امریکای لاتین یا در افریقا سرمایه‌گذاری نکرده است؟»

سال‌هاست که سیاست جهانی در این اندیشه است که آیا باد تغییر از غرب می‌وزد یا از شرق. امروز، چهارمین جلسه وزیران مجمع چین و کشورهای امریکای لاتین و کارائیب و «اعلامیه بیجینگ» نویدبخش هستند. این باد دوستانه که از شرق و از جنوب جهانی می‌وزد، اعلام می‌کند: چه شرق و چه غرب، چه جنوب و چه شمال، دفاع از چندجانبه‌گرایی، پیشبرد مذاکرات صلح‌آمیز و توسعه مبتنی بر همکاری، یقیناً راه را به سوی نظم نوین جهانی – جهانی با چشم‌انداز ایجاد جامعه‌ای با سرنوشت مشترک برای بشریت – روشن خواهد کرد.

*****

* تیاگو نوگارا نویسنده ستون نویسنده وبگاه خبری چینی «چاینا آبرزور»، مفسر روابط بین‌الملل برازیلی، دانشجوی دکترای مطالعات جهانی در دانشگاه شانگهای،